

**Ajuntament
de Barcelona**

Districte de Sant Martí
barcelona.cat/santmarti

Mesura de govern Horts urbans de Sant Martí 2023

ÍNDEX

» 01. Introducció.....	3
» 02. Marc legal	5
» 03. Justificació.....	9
» 04. Procés participatiu.....	10
» 05. Recursos – Pla i línies d’actuació	15
» 06. Seguiment.....	18

» 01. Introducció

Durant la darrera dècada, els horts urbans a Barcelona han esdevingut una de les formes adoptades per diferents iniciatives comunitàries per tal d'introduir l'agricultura a la ciutat. Es tracta d'iniciatives autogestionades, fruit de grups de persones amb motivacions diverses, que volen treballar un hort i s'organitzen per aconseguir l'espai, crear-lo i mantenir-lo. Aquests horts, sovint, doten d'ús social espais en desús i els recuperen com a espais públics de trobada i de participació veïnal. La cura dels horts urbans té beneficis per a la salut física, emocional i per al teixit comunitari. Aporten valors per combatre la desigualtat i les exclusions i fomenten la cultura de la participació basada en l'ajuda mútua i la reciprocitat. Aquest tipus d'agricultura és fonamental per aconseguir una ciutat més sostenible. Els horts són espais que generen biodiversitat, milloren la qualitat de l'aire i regulen la temperatura.

A mesura que les persones ens anem educant sobre com arriben els aliments a les nostres taules, d'on provenen, l'efecte que el transport d'aliments pot tenir sobre el canvi climàtic, va arribant una demanda cada cop més gran de productes sostenibles i cultivats localment.

Des de l'Ajuntament de Barcelona s'ha anat donant resposta a aquesta demanda creixent mitjançant diferents formes i programes de cessió d'ús de solars municipals: cessió de parcel·les a persones més grans de 65 anys (carrer del Doctor Trueta, 83-101, Masia Can Cadena, Casal de Barri La Verneda); a entitats sense ànim de lucre (Hort dels Pebrots, i properament a la plaça de Dolors Piera i via Trajana), o mitjançant el Pla Buits a partir de concurrència de projectes (Bioma, Fundació Pere Mitjans, Aprenem Autisme Barcelona).

Destaca la Xarxa d'horts urbans de Barcelona, un programa de participació de l'Àrea de Medi Ambient destinat a les persones més grans de 65 anys de la ciutat, amb l'objectiu d'incorporar-los a activitats de millora ambiental a través del conreu d'hortalisses seguint els principis de l'agricultura ecològica. Aquest programa es va iniciar l'any 1997 amb la posada en marxa dels horts de Can Mestres, si bé el primer hort que va començar a funcionar a Barcelona va ser l'Hort de l'Avi, al districte de Gràcia, l'any 1986, fruit de la petició d'un grup de veïns.

Tal com es comenta a la descripció del procés, els horts urbans tenen uns importants valors socials entre les persones que hi participen, ja que els permeten ocupar el seu temps, afavoreixen la creació d'un teixit de noves relacions i milloren la seva qualitat de vida mitjançant una activitat física molt positiva per a la seva salut. També tenen un alt valor ambiental per a la ciutat, ja que esdevenen nous espais verds públics en els quals l'horta és la protagonista.

Els beneficis són clars:

- Productes més frescos més a prop d'on finalment es consumeixen.
- La collita és en plena temporada amb el grau de maduresa òptim.

- Es dona vida a terres en desús o en zones deteriorades produint vida i generant comunitat i sentiment de pertinença, de manera que es trenquen aïllaments i s'actua de manera beneficiosa per la nostra salut mental.
- Generen espais verds i benestar.
- Encaminen cap al futur la sobirania alimentària.
- Redueixen la petjada de carboni.

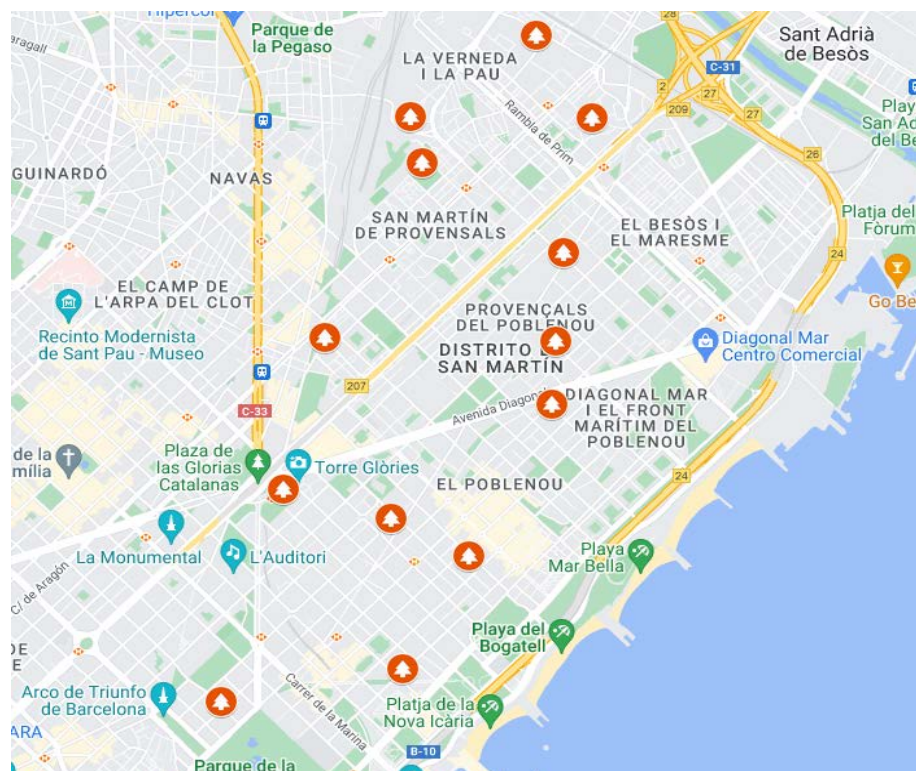
Promouen, per tant, la sostenibilitat, el control ambiental, l'empoderament en l'alimentació, la rehabilitació d'espais, els projectes socials i comunitaris, i són alhora una part molt important per a la conscienciació i l'intercanvi d'experiències, a banda que funcionen com a pulmons a les nostres ciutats i fan disminuir les temperatures, la qual cosa ens afavoreix en el canvi climàtic irreversible que ja estem començant a patir.

Altres aspectes destacats són la seva funció d'educació ambiental, mitjançant la realització d'activitats destinades a les escoles que permeten als nens i les nenes conèixer el món agrari i els principis de l'agricultura ecològica, així com una funció social de convivència entre generacions, ja que les activitats educatives que es fan als horts urbans faciliten la relació entre els infants i les persones grans.

Així doncs, el verd ens aporta benestar, salut i tranquil·litat, millora les condicions ambientals, redueix la contaminació i ens ajuda a lluitar contra el canvi climàtic.

1.1.- Mapa dels horts urbans de Sant Martí

- HORT DEL CLOT
- HORT DE CAN CADENA
- HORT FUNDACIÓ PERE MITJ...
- HORT VILA OLÍMPICA
- HORT CASAL DE BARRI VER...
- HORT CASAL BARRI LA PAU
- HORT CENTRE CÍVIC PARC S...
- HORT CASAL CA L' ISIDRET
- HORT PLAÇA DOLORS PIERA
- HORT DEL CÀNEM
- HORT BIOMA
- HORT VIA TRAJANA
- HORT DELS PEBROTS

1.2.- Diagnosi – Situació de cadascun dels horts

HORT	ADREÇA	BARRI	SITUACIÓ
Hort del Clot	Verneda, 21	El Clot	En funcionament
Hort de Can Cadena	Menorca, 25	Sant Martí de Provençals	En funcionament
Fundació Pere Mitjans	Cristóbal de Moura, 92	La Vila Olímpica del Poblenou	En funcionament
Hort Vila Olímpica	Doctor Trueta, 81	La Vila Olímpica del Poblenou	En funcionament
Casal de Barri La Verneda	Santander, 6	La Verneda i la Pau	En funcionament
Casal de Barri La Pau	Pere Vergés, 1	La Verneda i la Pau	En funcionament
Centre Cívic Parc Sandaru	Buenaventura Muñoz, 21	El Parc i la Llacuna del Poblenou	En funcionament
Casal Ca l'Isidret	Josep Pla, 174	Provençals del Pobl.	En funcionament
Hort Dolors Piera	Pl. Isabel Vilà	El Parc i la Llacuna	Pendent de cessió
Hort del Cànem	Llacuna, 35	El Poblenou	Pendent de cessió
Bioma	Àlaba, 24	La Vila Olímpica del Poblenou	Pendent de cessió
Horts Via Trajana	Via Trajana, 21	La Verneda i la Pau	Pendent de cessió
Hort dels Pebrots	Fluvià / Diagonal / Pallars	Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou	Pendent de cessió

» 02. Marc legal

L'any 2013 es va impulsar el Pla del verd i de la biodiversitat, va ser l'instrument estratègic per definir els reptes, els objectius i els compromisos del Govern municipal en relació amb la conservació del verd i de la diversitat biològica, i per promoure que la població conegués el patrimoni natural, en gaudís i en tingués cura, i que reconeix la contribució dels horts de la ciutat a la biodiversitat. La mesura constava de 68 accions agrupades en 10 línies estratègiques per aconseguir els objectius següents: conservar i millorar el patrimoni natural de la ciutat, evitant la pèrdua d'espècies i hàbitats; assolir la màxima dotació de superfície verda i la seva connectivitat; obtenir els màxims serveis ambientals i socials del verd i la biodiversitat; avançar en el valor que la societat assigna al verd i la biodiversitat; fer la ciutat més resilient enfront dels reptes emergents com el canvi climàtic.

El Pla d'acció municipal 2016-2019 aprovat el 3 de novembre de 2015 (acció 3.2.8) preveu "Estendre la pràctica de l'horticultura i augmentar la producció d'aliments ecològics i de proximitat en espais públics i privats, emprant, en cada cas el model de gestió adequat,

impulsant i donant suport als models de gestió comunitària, i amb la intenció d'obtenir els màxims serveis socials i ambientals”.

L'any 2017, l'Ajuntament de Barcelona va impulsar la Mesura de govern: Programa d'impuls de la infraestructura verda urbana. Aquesta mesura es plantejava en quatre línies estratègiques, que estableixen el camí per seguir cap a la concreció de la infraestructura verda de la ciutat. Concretament una de les línies, la implicació de la ciutadania en l'increment i millora de la infraestructura verda de la ciutat, plantejava com a acció fomentar el verd privat mitjançant la promoció d'horts, balcons, terrasses, terrats, cobertes, murs i patis enjardinats. Entre les “mesures per incrementar i millorar la infraestructura verda de Barcelona”, es concreten, com a línia 3 d'actuació, els objectius següents:

- Acció 3.1: Impulsar la corresponsabilitat de la ciutadania en la conservació i l'increment de la infraestructura verda als parcs, jardins i altres zones verdes de la ciutat.
- Acció 3.2: Impulsar la custòdia urbana en l'ampliació i la conservació de la infraestructura verda a través de les organitzacions socials i comunitàries de la ciutat.
- Acció 3.3: Impulsar l'agricultura ecològica en espais i solars urbans i periurbans.
- Acció 3.4: Fomentar el verd privat mitjançant la promoció d'horts, i de balcons, terrasses, terrats, cobertes, murs i patis enjardinats.
- Acció 3.5: Fomentar l'obertura d'espais verds no municipals per a ús públic.

L'abril de l'any 2019 es presentava des de l'Àrea d'Ecologia Urbana l'Estratègia d'agricultura urbana a la ciutat de Barcelona per al període 2019-2030. L'estratègia es projectava com l'instrument que ha de planificar les actuacions necessàries per aconseguir millorar i augmentar la superfície agrícola a la ciutat, amb un model agroecològic. És a dir, buscant que els horts maximitzin els serveis ambientals i socials, i fent créixer la natura a la ciutat en benefici de les persones i de la conservació de la biodiversitat.

En el marc de l'Estratègia d'agricultura urbana de Barcelona, un dels passos preliminars va ser el de determinar la situació en què es trobava el conjunt d'iniciatives d'horticultura urbana de la ciutat. A la taula 1 es presenten sintèticament els resultats de l'anàlisi DAFO.

Taula 1. DAFO iniciatives d'horticultura urbana de Barcelona, abril 2019

DEBILITATS
<ul style="list-style-type: none">- Alta densitat urbana i falta d'espais verds, criteris ecològics no unificats.- Falta de mapatge i bases de dades unificades, diversitat d'iniciatives i objectius, manca de definició de les tipologies.- Manca de cultura d'agricultura i reconeixement de la feina agrícola.- Poca gestió comunitària i manca de visió conjunta.- Manca de coordinació i comunicació a escala municipal, falta de definicions de competències.- Rigidesa en la gestió dels horts urbans.- Manca de treball en xarxa dels horts, acompanyament, suport tècnic i econòmic.

AMENACES

- El canvi climàtic.
- Sòls contaminants / contaminació de l'aire.
- Col·lectius bel·ligerants amb l'Ajuntament.
- Manca de constància en la implicació de les persones en els horts.
- Temporalitat, precarietat dels horts comunitaris i complexitat jurídica.
- Dependència del finançament.
- Context de recuperació econòmica.
- Dependència del mandat polític.

FORTALESES

- Beneficis i serveis ecosistèmics.
- Condicions climàtiques favorables.
- Beneficis socials, terapèutics i comunitaris.
- Diversitat d'iniciatives i forta demanda ciutadana.
- Programa d'hortos escolars.
- Llarga experiència, alt nombre d'hortos i tendència creixent.
- Recursos existents i possibilitat de reutilitzar altres recursos materials.
- Convenis i subvencions existents entre entitats de diferents sectors.
- Partida econòmica per a horts municipals.
- Pla del verd i de la biodiversitat i mesura de govern: Programa d'impuls de la infraestructura verda urbana, Pla d'acció municipal i Pla d'acció de districte.
- Voluntat política i tècnica.
- Existència de xarxes informals d'hortos comunitaris a Barcelona.

OPORTUNITATS

- Zones semiurbanitzades que generen espais per a horts i potencial d'interior d'illa i coberta.
- Creació d'una guia de bones pràctiques.
- Hort com a equipament.
- Treballar amb col·lectius en risc d'exclusió i crear llocs de treball.
- Patrimoni ciutadà per a la gestió comunitària dels horts.
- Espai disponible per crear un centre d'agricultura urbana.
- Xarxa d'equipaments ambientals de Barcelona (aules ambientals).
- Intercanvi de recursos materials i eines col·laboratives virtuals.
- Mediació de l'Ajuntament per facilitar acords.
- Potencial de desenvolupament econòmic.
- Col·laboracions entre entitats i espais de trobada.
- Sinergies amb programes d'implicació ciutadana i polítiques urbanes.
- Cobertes municipals com a experiències demostratives d'hortos en coberta.

El 15 de gener de 2020 la ciutat de Barcelona fa [la Declaració d'emergència climàtica](#) i accelera un seguit de canvis que comprometen tots els agents de la ciutat. Les evidències

científiques irrefutables i els efectes de la crisi climàtica global que ja estem patint ens porten a actuar de manera urgent i contundent. La ciutat pretén ser neutra en carboni l'any 2050 i reduir, l'any 2030, un 50% les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle (GEH) respecte als valors del 1992. Això implica reduir a l'entorn d'1.950.000 tones de GEH. Entre moltes altres, algunes mesures que tenen a veure amb la natura són les següents: Incrementar el verd urbà i aconseguir que es distribueixi de manera equilibrada en tot el territori; transformar l'espai públic per millorar-ne les condicions ambientals i de salut, recuperant l'espai destinat al vehicle privat per a l'ús social i l'increment de verd urbà i fomentant mitjans de mobilitat sostenibles i col·lectius; dotar d'eines en clau climàtica els instruments urbanístics: normativa urbanística, indicadors, rapidesa i mecanismes de finançament; evitar la pèrdua de biodiversitat en l'actual context de canvi global. De la Declaració, en destaca la seva previsió pel que fa a la "naturalització de la ciutat", desenvolupant deu cobertes i façanes verdes en edificis municipals per fer d'exemple, crear deu refugis de biodiversitat, desenvolupar els programes necessaris per protegir les espècies de flora i fauna més vulnerables al canvi climàtic i impulsar els corredors verds urbans recuperant el sòl orgànic.

El Pla Natura Barcelona 2021-2030 és un instrument estratègic i participat, que té la visió d'una ciutat de l'any 2050 amb una infraestructura verda funcional i ecològica, amb un verd equitatiu, accessible, connectat en la trama urbana i amb la xarxa verda metropolitana, per maximitzar els serveis socials i ambientals, sobretot els de salut i adaptació al canvi climàtic. Aquesta xarxa de natura urbana és apreciada i conservada com a patrimoni natural de la Terra, i com a benefici per a les persones i les generacions presents i futures, que gaudeixen de la connexió amb la natura i s'impliquen en la creació d'espais verds i en la conservació i millora de la biodiversitat. Una part essencial en l'elaboració del Pla Natura 2030 ha estat el procés de participació que s'ha dut a terme en diverses fases i que ha servit per compartir la diagnosi, consensuar reptes i objectius a llarg termini, i recollir propostes sobre la biodiversitat i el verd per elaborar el pla d'acció. Les fases s'han distribuït de la manera següent: realització d'un treball intern resultat de l'experiència en la implementació de l'anterior pla; codisseny amb diferents serveis de l'Ajuntament; contrast tècnic d'accions i projectes amb experts externs d'organitzacions implicades, i participació ciutadana per a l'enriquiment del conjunt del pla.

El programa "Mans al verd", emmarcat en el Pla Natura (2021-2030), aposta per un model de gestió col·laborativa perquè la ciutadania, entitats i empreses s'impliquin activament en la cura dels horts urbans. És un programa que engloba totes les iniciatives per implicar la ciutadania i els agents econòmics i socials de Barcelona en la cura dels espais verds de la ciutat. Pretén, d'una banda, potenciar que la ciutadania prengui la iniciativa cultivant espais públics o privats i s'emponeri pel que fa a aquest àmbit i, d'altra banda, disposar de més espais verds que contribueixin a la bona salut i el benestar de les persones i de la biodiversitat, en el marc d'un model de gestió col·laborativa dels espais públics. Cal donar suport a les iniciatives de creació d'horts urbans en solars buits, en espais públics com a

zona verda, en terrats, etc. Els objectius del programa són: potenciar la participació de la ciutadania en la cura del verd ubicat en espais públics o privats; facilitar, endreçar i regular les diverses iniciatives d'implicació en el verd ja existents; oferir respostes flexibles a oportunitats i necessitats del territori; potenciar un ús més eficient dels recursos; fomentar la participació i la transformació social; reforçar la cohesió social i els projectes comunitaris, i promoure pràctiques agroecològiques i fomentar la biodiversitat de flora i de fauna.

2.1.- Patrimoni cessió de locals

Els criteris generals que guien els paràmetres d'adjudicació dels béns patrimonials i béns de domini públic a entitats sense ànim de lucre es basen en el que estipula la Llei 33/2003, de 3 de novembre, de Patrimoni d'administracions públiques; el Decret legislatiu 2/2003, de 28 d'abril, del règim local de Catalunya; el Decret de la Generalitat de Catalunya 336/1988, de 17 d'octubre, del Reglament de patrimoni dels ens locals; la Llei 22/1998, de 30 de desembre, de la Carta municipal de Barcelona, i del Reglament orgànic municipal, de 16 de febrer de 2001.

El Decret d'Alcaldia S1/D/2020-875, de 18 de setembre, de creació de la Taula de Patrimoni Ciutadà i la Circular "sobre el circuit de funcionament intern del programa de Patrimoni ciutadà en l'adjudicació d'espais municipals" (*Gasetta Municipal*, 31 juliol 2019) estipulen com a objecte d'aquesta la valoració dels projectes presentats per les entitats sense ànim de lucre, la regulació del procediment d'adjudicació dels béns immobles i el seguiment d'aquestes adjudicacions. Des de la constitució de la Taula de Patrimoni Ciutadà en data de 2017, i a petició de la Direcció de Patrimoni, es va estipular el criteri de no cobrar cap cànon a la cessió de solars (horts urbans, pistes de petanca sense local). A més, per tal de començar a regular de forma estandarditzada les adjudicacions en el marc del Programa de patrimoni ciutadà es va estipular un criteri de durada de cessió al voltant de 4 anys (2+2, 4, 4+2, 4+4).

» 03. Justificació

Al PAD 2020-2023 de Sant Martí: "La Barcelona de progrés, que fa front a les desigualtats i a l'emergència climàtica", aprovat a la Comissió de Govern de desembre de 2019, trobem dues mencions als horts urbans:

- A l'Eix 2. Emergència climàtica, apartat 2.3. Verd urbà i biodiversitat:
 - o Impulsar la creació d'horts urbans en espais municipals o privats en desús.
 - o Posar en servei els horts urbans de la plaça de Dolors Piera i de la via Trajana.
- A l'Eix 5. Aprenentatges, creativitat i vincles, apartat 5.2. Cultura:
 - o Obrir un nou equipament sociocultural al Besòs i el Maresme a l'antic cinema Pere IV, un nou punt central al districte de Sant Martí que ha de servir tant per fer-hi

gestions municipals com per dur-hi a terme activitats cíviques i culturals per part de les entitats del barri. Disposarà d'una coberta enjardinada amb horts urbans, un auditori/cinema, sala d'estudi i espais polivalents.

» 04. Procés participatiu

En el marc de la Conselleria d'Emergència Climàtica i Transició Ecològica del Districte de Sant Martí i a demanda del Consell d'Emergència Climàtica i Transició Ecològica, es va desenvolupar un procés participatiu per tal de generar una mesura de govern per al foment dels horts urbans al Districte de Sant Martí en el període de 2023-2030.

4.1.- Les sessions

Les sessions de debat es van celebrar durant els mesos de setembre i octubre de 2022. Els agents convocats a les sessions van ser les persones usuàries o gestores d'horts urbans del districte de Sant Martí, així com entitats relacionades i ciutadania interessada. Concretament, s'han dut a terme les dues sessions següents:

1a sessió de debat

Dijous 29 de setembre de 2022, d'11 a 13 h
Casal de Gent Gran de la Verneda Alta
3 persones participants

2a sessió de debat

Dimarts 11 d'octubre de 2022, de 17 a 19 h
AKASHA Hub Barcelona
8 persones participants

El procés es va proposar a partir de les limitacions i problemàtiques que afecten els horts urbans, marcant tres objectius per assolir:

1. Dur a terme un diagnòstic, per tenir informació sobre quina és la **situació dels horts urbans** posterior a la pandèmia.
2. Detectar quines són les principals limitacions de l'actual model d'horts urbans i **generar propostes que ajudin a construir un nou model d'horts urbans**. Un model que afavoreixi la transició ecològica.
3. Contribuir a fer **que els horts siguin espais d'inspiració i transformació dels hàbits de consum**, afavorint la sobirania alimentària, donant suport als productors ecològics i de proximitat, consumint productes de temporada, etc.

Les dues sessions de debat van constituir la segona i tercera fase del procés. En primera instància, el dimarts 20 de setembre es va dur a terme la presentació en el marc del Consell

d'Emergència Climàtica. Posteriorment a les sessions de debat es va dur a terme durant el mes d'octubre el retorn del present informe.

La metodologia proposada pel desenvolupament de les sessions dividia el debat en tres parts diferenciades. Fent un símil amb el cultiu, els tres blocs del debat han estat els següents:

1. **Preparem la terra.** En aquesta primera part s'ha proposat revisar els principals aspectes de millora, així com els avantatges dels horts urbans.
2. **Sembrem les llavors.** El segon bloc pretén projectar-se cap al futur, indagant com ens agradaria que fossin els horts urbans d'aquí a 10 anys.
3. **Collim els fruits.** Finalment, el tercer bloc de les sessions està reservat per generar propostes per aplicar-les per tal d'apropar-se al futur projectat anteriorment.

4.2.- Proposta de línies d'actuació

Els resultats obtinguts de les dues sessions de debat, en forma de propostes, van servir per a la redacció de les línies d'actuació de la **mesura de govern** per al **foment dels horts urbans** per al període 2023-2030.

En el primer bloc de les sessions, anomenat *Preparem la terra*, es va dur a terme la diagnosi sobre l'estat actual dels horts urbans tant al districte de Sant Martí com al conjunt de la ciutat de Barcelona. En aquest sentit, es van identificar diversos aspectes de millora i fortaleces. La detecció dels aspectes que cal millorar així com dels avantatges, es va desglossar en els quatre eixos següents:

- Eix 1. Ambiental.
- Eix 2. Social
- Eix 3. Econòmic.
- Eix 4. Administració pública.

A la taula 2 es presenten les principals aportacions per cada un dels eixos referents als aspectes de millora dels horts urbans en l'actualitat i, en la taula 3, les fortaleces. Un aspecte que cal remarcar per la interpretació de les aportacions és que tant les fortaleces com les debilitats relacionades amb els horts urbans, generalment, estan vinculades directament amb l'experiència personal i col·lectiva de l'espai en què participa.

Taula 2. Aspectes de millora dels horts urbans, per eixos.

Eix 1. Ambiental
- Millorar l'ús que es fa de l'aigua. Per exemple, el sistema de regadiu pot provenir, sempre que sigui possible, de l'aigua de la pluja, per poder estalviar en el consum d'aigua potable.
- Utilitzar plaques solars per a la il·luminació dels horts, sobretot durant els mesos

<p>d'hivern.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Regenerar el sòl 1) Revertint la situació de contaminació del sòl provocada per metalls pesants, i 2) Millorant el drenatge del sòl. - Introduir noves plantes per prevenir els canvis climatològics provocats pel canvi climàtic.
<p>Eix 2. Social</p> <ul style="list-style-type: none"> - Generar més i millor educació ambiental, sensibilitzant sobre el medi ambient mitjançant l'educació. - Promoure la igualtat de gènere dins dels horts urbans (en l'actualitat es percep que hi ha molts més homes que participen d'aquests espais). - Generar connexions intergeneracionals i interculturals dins dels barris. - Sensibilitzar la comunitat sobre la importància dels horts urbans per la salut mental. - Incrementar un activisme "verd". - Generar plans comunitaris a partir de les ordenances municipals.
<p>Eix 3. Econòmic</p> <ul style="list-style-type: none"> - A través de l'aprovació dels pressupostos, fer èmfasi en projectes que promoguin horts verticals. - Poder generar capacitat econòmica a partir dels excedents de la producció. - Actualment molts projectes no són econòmicament viables i depenen, en molts casos, únicament de les subvencions i ajudes públiques. - Facilitar l'economia de les entitats que gestionen els espais. A través dels contractes de cessió facilitar recursos per desenvolupar els projectes.
<p>Eix 4. Administració pública</p> <ul style="list-style-type: none"> - S'ha de definir què és un hort urbà i quins serveis ha de donar. - La normativa actual limita la sostenibilitat, prohibeix cultivar dins la ciutat. - Garantir que el producte que és genera en els horts compleixi els criteris sanitaris. - A causa de la normativa, hi ha espais i equipaments municipals que estan infrautilitzats. - Desenvolupar un pla de compostatge i matèria orgànica. - Fer més fluida la posada en marxa de projectes i de la cessió d'ús.

Taula 3. Fortaleses dels horts urbans, per eixos.

<p>Eix 1. Ambiental</p> <ul style="list-style-type: none"> - Els horts urbans són grans embornals de carboni. - Són espais de lliure acció arquitectònicament. - Ajuden a incrementar la biodiversitat a la ciutat. - Crea refugis ambientals. - Connecta la comunitat amb la cultura de cultivar.
<p>Eix 2. Social</p> <ul style="list-style-type: none"> - Generen inserció laboral i fan la funció d'escoles formadores. - Són un espai de trobades socials.

<ul style="list-style-type: none"> - Genera comunicació entre entitats, organitzacions, comunitats i empreses. - Ajuden a la rehabilitació mental a través d'experiències multisensorials. - Són espais integratius de creixement social. - Promouen l'expressió personal, a través d'un hobby. - Generen cultura de barri, alhora que en milloren el teixit social. - Faciliten la connexió intergeneracional. - Promouen la participació ciutadana. - Són un espai per prevenir problemàtiques de salut mental.
Eix 3. Econòmic
<ul style="list-style-type: none"> - Són un espai d'unió ciutadana que pot ser exemple i altaveu d'un canvi de model socioeconòmic.
Eix 4. Administració pública
<ul style="list-style-type: none"> - Fan tasques de facilitació.

A partir dels aspectes identificats en el primer bloc de la sessió, es va dur a terme el segon debat, anomenat *Sembrem les llavors*, amb l'objectiu de projectar-se cap al futur, indagant com ens agradaria que fossin els horts urbans d'aquí a 10 anys. En aquest sentit, i amb els mateixos quatre eixos de treball del primer bloc, es van identificar quins han de ser els objectius que s'han d'assolir.

A la taula 4 es presenten les principals aportacions al debat per cada un dels quatre eixos de treball, referents als objectius que s'han d'assolir en un termini de 10 anys.

Taula 4. Objectius per assolir en 10 anys a través dels horts urbans, per eixos.

Eix 1. Ambiental
<ul style="list-style-type: none"> - Potenciar la bioconstrucció. - Els espais i equipaments públics han de ser exemple del futur que ens imaginem: horts verticals, plaques solars, escocells, places verdes, etc., a través de la gestió comunitària. - Promoure infraestructures bàsiques, en aules i espais tancats com a "laboratoris/cuines" d'investigació i desenvolupaments d'accions encaminades a la sostenibilitat i a la sobirania alimentària. - A través dels horts urbans, protegir i donar suport a l'agricultura del voltant de la ciutat.
Eix 2. Social
<ul style="list-style-type: none"> - Incrementar l'activisme envers la sostenibilitat. - Augmentar la intel·ligència col·lectiva com a element transformador de la ciutat. - Que els horts urbans siguin un centre de conferències i assemblees sobre el medi ambient. - Ser espais de generació d'idees i projectes ciutadans verds.
Eix 3. Econòmic
<ul style="list-style-type: none"> - Canviar el model socioeconòmic del consum.

- Cuinar i vendre productes sorgits dels horts.
- Vendre llavors i plantes per finançar el manteniment dels espais.

Eix 4. Administració pública

Finalment, les sessions van acabar amb el darrer bloc, anomenat *Collim els fruits*. Aquest moment de la sessió va estar reservat per generar propostes que cal aplicar per tal d'apropar-se al futur projectat anteriorment. El treball d'aquest bloc també es va fer seguint els quatre eixos diferenciats al llarg de la sessió.

A la taula 5 es presenten les principals aportacions per cada eix de treball, referents a les accions i actuacions que s'han de dur a terme per assolir els objectius proposats.

Taula 5. Accions i actuacions per desenvolupar als horts urbans, per eixos.

Eix 1. Ambiental
<ul style="list-style-type: none"> - Generar autosuficiència energètica. - Ser vivers comunitaris per mitigar els efectes del canvi climàtic. - Orientar alguns espais dels horts per la producció de llavors de plantes endèmiques i espècies forestals que contribueixin a regenerar espai degradat per incendis o desforestacions. - Ser espais d'exemple i implementació de banys secs. - Promoure espais lúdics. Parcs dins dels horts, i horts dins dels parcs. - Apostar per horts/jardins verticals en les façanes dels equipaments municipals.
Eix 2. Social
<ul style="list-style-type: none"> - Elaborar plans comunitaris enfocats en els interessos de les comunitats que donen vida als horts.
Eix 3. Econòmic

Eix 4. Administració pública
<ul style="list-style-type: none"> - Facilitar el cultiu en solars actualment en desús. - Facilitar informació i assessorament jurídic a les entitats i col·lectius que volen promoure projectes als horts urbans. - Recuperar l'espai i/o la memòria, d'antics horts urbans, actualment en desús. - Promoure un observatori que estudiï els nous models d'horts urbans que estan sorgint arreu, quins resultats estan donant i, en el cas que sigui possible, com es poden aplicar als diferents barris de Barcelona, sempre sent conscient que la realitat i el context de cada barri és diferent. En aquest sentit, no crear models estàndards per tota la ciutat. - Promoure un model modular d'horts, amb diferents espais i mobiliari per a usos diferents. - Promoure plans d'adaptació i mitigació comunitària envers el canvi climàtic.

» 05. Recursos – Pla i línies d'actuació

Línia 1.- Social / Educació

- 1.- Continuació i potenciació del suport als horts escolars.
- 2.- Promoció de l'activisme verd a través de l'educació. Utilitzar els recursos que ja tenim a l'àrea i compartir-los tant en escoles com amb entitats. Posar-los a disposició dels equipaments municipals de referència com ara casals i centres cívics i entitats.
- 3.- Fer una guia aprofitant el projecte d'alimentació sostenible per la presa de consciència respecte al nostre cos i la salut que és fonamental per exercir el dret a aliments sans, responsables amb el medi ambient i adquirits per processos econòmics justos.
- 4.- Generació de connexions intergeneracionals, prenent com a model l'hort del Clot, impulsant trobades entre entitats, escoles i casals de gent gran.
- 5.- Generació de connexions interculturals, prenent com a model l'hort del Clot, cedint espais perquè puguin generar comunitat i fer xarxa.
- 6.- Vincular l'activitat generada als horts amb la salut mental. Treballar conjuntament amb les entitats de referència de districte per tal de recollir propostes i generar un document d'accions per executar.
- 7.- Promoure, en col·laboració amb l'àrea de Feminismes, la igualtat de gènere, ja que actualment es perceben molts més usuaris homes que dones.
- 8.- Generació de plans comunitaris que permetin la connexió entre diferents espais d'horts urbans que permetin compartir tant experteses com recursos que generin xarxa.
- 9.- Generació de plans d'adaptació i mitigació comunitària amb les entitats vers al canvi climàtic.

Línia 2.- Ambiental

- 1.- Promoció dels horts verticals, començant per edificis públics.
- 2.- Estendre la superfície d'horts urbans en espais públics o privats mitjançant acords.
- 3.- Impulsar la regeneració de sòls experimentant amb diferents opcions naturals (micel·lids, plantes, bacteris) i mitjançant la col·laboració amb universitats i entitats avançant-nos a la nova normativa europea que no permetrà els trasllats de terres contaminades en forma de residu, apostant per projectes pilot.
- 4.- Determinació dels diferents tipus d'horts i definició de les diferents opcions de gestió apostant clarament per la gestió cívica.
- 5.- Gestió de l'aigua com a recurs finit:

- 6.- Promoure projectes d'aeroponia per tal d'aprofitar la humitat ambiental començant amb projectes pilot.
- 7.- Promocionar el disseny i la utilització d'estructures de recollida d'aigua de pluja.
- 8.- Control de la bona gestió de l'hort: Formacions i auditories per tal d'evitar residus producte de gestions deficientes o que puguin atreure insectes nocius.
- 9.- Aprofitar els horts per millorar el drenatge dels nostres sòls desasfaltant i despavimentant.
- 10.- Promoure la introducció de noves plantes als espais que ens permetin tenir resiliència davant del procés de canvi climàtic que estem experimentant i que no té marxa enrere.
- 11.- Instal·lació de plaques solars als espais que ho permetin, tant per l'ús dels mateixos horts com per contribuir amb els possibles sobrants a comunitats de l'entorn generant xarxa.
- 12.- Aprofitar aquest espais per sumar-los a la xarxa de ciutat de refugis climàtics i ambientals.
- 13.- Sumar els espais hortícoles a l'activitat de les aules ambientals com a llocs on es pugui compartir coneixement i que es puguin definir com a àgores.

Línia 3.- Econòmica

- 1.- Facilitar solars en desús.
- 2.- Treballar en les sessions per tal que les entitats puguin desenvolupar l'activitat agrícola a llarg termini.
- 3.- Treballar amb les institucions competents per tal de facilitar que els horts urbans no només estiguin forçats a destinar els productes produïts a l'autoconsum, ja que quan parlem de sobirania alimentària i de canvis profunds de model per tal d'encaminar la ciutat a la resiliència davant de l'emergència climàtica és necessari que puguin formar part de l'economia de la ciutat:
 - a. Ajudar a la promoció de projectes de llarg recorregut que puguin ser una via de consum d'aliments que ajuden a disminuir el consum massiu i propiciant l'economia circular per fer les ciutats més autosuficients. Per fer això efectiu, impulsar la creació d'una guia sobre els requisits necessaris per la comercialització dels aliments produïts complint el *Real Decreto 1086/2020, de 9 de diciembre, por el que se regulan y flexibilizan determinadas condiciones de aplicación de las disposiciones de la Unión Europea en materia de higiene de la producción y comercialización de los productos alimenticios y se regulan actividades excluidas de su ámbito de aplicación* i les normes d'higiene de productes alimentaris que estableix el Reglament 852/2004, les de venda de productes ecològics regulades al Decret del Parlament Europeu 2018/848 i altres normatives relacionades.

- b. Instar i treballar amb la Generalitat i l'Estat els canvis socioeconòmics necessaris en la legislació per poder arribar a fer que aquests espais siguin viables econòmicament i entrin de manera activa en l'economia circular encaminat a un canvi de model socioeconòmic i que generi llocs de feina. Definir, per tant, les funcions i serveis de manera clara per permetre que es pugui cuinar el producte, vendre des de llavors a excedents de producció que els pugui fer sostenibles econòmicament i no els faci dependre de subvencions. Mentre arriben aquests canvis, destinar partides o treballar subvencions que donin suport a aquests espais.
 - c. Permetre la comercialització (ja sigui directa a l'hort, a través de mercat de pagès o altres vies) de productes dels horts urbans als que s'incloguin al Registre general de la producció agrícola (REGIPA), segons *Real Decreto 9/2015, de 16 de enero, por el que se regulan las condiciones de aplicación de la normativa comunitaria en materia de higiene en la producción primaria agrícola*, i acreditin el compliment dels requisits necessaris d'higiene alimentària.
- 4.- Promoció de la bioconstrucció en cadascun dels espais oberts.
 - a. Maximitzar els materials reciclats per a un òptim reaprofitament dels recursos, revertint d'aquesta manera tant el malbaratament de materials, beneficiant la natura i optimitzant, així també, els recursos econòmics.
 - b. Creació d'una guia de nous materials o elements per tal que es pugui dur a terme.
 - 5.- Promoció de models modulars d'horts que en permetin el trasllat quan calgui i que el mobiliari pugui fer-se servir per a diferents usos.

Línia 4.- Administració pública

- 1.- Creació i difusió de material al respecte en espais municipals. Ampliar-ho a xarxes amb infografies clares.
- 2.- Sumar a l'espai tècnic persones formades en l'àmbit mediambiental a tots els districtes i generar sinergies per treballar en conjunt amb les universitats en termes innovadors que ens condueixin a la sobirania alimentària.
- 3.- Unificació de criteris en el procés de creació d'un hort urbà i creació d'una guia per fer-ho.
- 4.- Ordenació clara de les tipologies i model de governança cap a la gestió cívica dels espais.
- 5.- Generació de xarxa entre els horts amb la realització d'una llista dels recursos per compartir, tant educatius com d'altre tipus.
- 6.- Creació d'una figura de suport tècnic que pot estar vinculat a la futura (o futures) aula ambiental.

- 7.- Formació o contractació d'una tècnica especialitzada en medi ambient al DSPiT.
- 8.- Creació d'un mapa on es recullin tots els horts urbans del districte i actualització periòdica amb les noves incorporacions.
- 9.- Facilitació d'assessorament jurídic per a les tramitacions necessàries en la creació, manteniment i millora dels projectes d'horts.
- 10.- Generació d'un observatori, on es puguin estudiar els diferents models que estan sorgint, analitzar els resultats per poder aplicar les bones pràctiques detectades a la resta d'espais de la xarxa d'horts.

» 06. Seguiment

El seguiment de la mesura es durà a terme a la Taula d'emergència climàtica.